

po odposlancih udeležila dodelanja c. kr. avstrijske državne železniške mreže se tičočega shoda odposlancev, ki bi se naj 7. ali 14. marcija vršil v Pragi ali Budjevicah. Potrebo takega shoda utemeljuje celovški občinski svet takole: Shod odposlancev, ki se je vršil dne 28. julija 1890. v Celovcu in razpravljaj dodelanje c. kr. avstr. drž. železniške mreže v Trst je jednoglasno sklenil:

„Zgradba neodvisne, kolikor moči kratke železniške zveze med pomorskim pristaniščem Trstom in industrijsko bogatim avstrijskim severom je potrebna tako z ozirom na koristi mesta Trsta, kakor z ozirom na narodno-gospodarski prid zapadne polovice avstrijske države. Za tako najkrajšo zvezo smatra shod železnico, ki bi se najprvo morala zgraditi od Divače v Loko in čez Karavanke skozi Rožno dolino v Celovec. C. kr. državna vlada se prosi, da gradbo proge Divača-Loka in čez Karavanke v Celovec pretresa kot nujno in ukrene kar najhitreje trasovanje te proge“.

C. kr. vlada je to proučevala, dala trasirati in se odločila za zgradbo bohinske proge v zvezi s progo čez Ture.

Proge čez Karavanke, kot zadnji in najvažnejši sklepni del te železniške zveze, po katerem se še le jamči avstrijskim ozadnim deželam pospeševanje njihovih narodno-gospodarskih koristi, pa c. kr. državna vlada ne bo predlagala.

Kakor so pokazale tehniške poizvedbe in raznovrstne konštelacije, je bohinska proga izvedljivejša od proge Divača-Loka. Vkljub temu pa se ne sme nikdar pripustiti, da se prva proga, mesto da bi se nadaljevala naravnost proti severu čez Karavanke, obrne proti zahodu in s tem, da se izvede čez Ture južnim nemškimi trgovinskimi interesom zagotovi one koristi, katere za se zahtevati so popolnoma upravičene avstrijske ozadne dežele. Da se v zadnji uri to pereče železniško vprašanje spravi v pravi tir, je občinski svet stolnega mesta Celovec omenjeno prošnjo poslal deželnim odborom in trgovskim zbornicam prizadetih dežel. Ako dobi povabilo odziva, se naprosi češki deželni odbor, da prevzame aranžma, sklicanje in vodstvo tega shoda.

Kranjska trgovska in obrtniška zbornica je bila vedno mnenja, da proga čez Karavanke najbolje odgovarja potrebam in koristim njenega okoliša. Zategadelj meni odsek, da je z veseljem pozdraviti po celovškem občinskem svetu izproženo misel in predlaga: Častita zbornica skleni udeležiti se shoda odposlancev.

Zbornični svetnik Jos. Lenarčič je mnenja, da je potrebno, da se zbornica podrobneje bavi s tem vprašanjem in da se mora odposlancu mnenje, katero zastopa zbornica v tem prevažnem železniškem vprašanju, natančno obrazložiti. Ko je zbornični tajnik pripomnil, da bo to tedaj storiti, ko se bo na povabilo češkega deželnega odbora odposlanec volil, se odsekov predlog sprejme. (Konec sledi.)

je nakupil s skrbnim mešanjem doseže večje množine žita jednake kakovosti in s tem doseže boljše cene.

Če bi se združili v zadruga, bi tudi srednji in manjši kmetje žito bolje prodali, posebno če bi gledali, da bi ta dobro žito jednake vrste sejali. S tem, da se žito zvozi v skupno skladišče, se ceneje lahko opravi zbiranje, čiščenje, mešanje in razvrščanje. Lahko se rabijo dobri čistilni stroji. Kmet tudi odpadke pri čiščenju žita lahko bolje porabi, kakor trgovec. Nadaljni dobiček združnega prodajanja je, da se gleda na boljše vrste in ljudje navadijo spoznavati blago. Kmet se trgovinski izučil in se bolje zanima za dogodek na trgu.

Večja skupna prodaja žita je le mogoča po skladišču. Zadržno prodajanje žita ima nastopne prednosti, kakor se je pokazalo v Nemčiji:

1.) Prekupcev ni treba. Kmet spravi sam dobiček, ki bi ga imeli prekupci.

2.) Na žito, ki se pošlje v skladišče se posodi denar do dve tretjinske njegove vrednosti. Kmetu torej žita ni treba takoj prodati, ko ga je omlatil, temveč lahko počaka ugodnejše cene.

3.) Kmetu večkrat manjka za žito prostora in ga zato mora precej prodati. Potem bode žito v skladišču spravil. V nekaterih krajih v Nemčiji žito kar z njive v skladišče izvozijo. Ondu ga s stroji omlatijo, posuše in spravijo.

4.) Zadruga skrbi za žito v skladišču. Kmetu se ni bati, da bi se mu spridilo ali zgorelo.

5.) S tem, da se zbera večje množine žita jednake vrste, se dosežejo tudi ugodnejše cene, kakor je tudi mogoče, če se prodaja žito v malih množinah. Zadruga s časom še upliva na cene na žitne trge.

6.) Zadruga tudi kmetom preskrbuje boljše seme. S tem se doseže, da se v vsakem kraju jednake vrste žito prideluje, kar povišuje njega ceno.

7.) Zadruga tudi lahko oskrbuje zalaganje z žitom vojne oprave, večjih mlinov in pekarij.

Jednako kakor združno skladišče bi tudi lahko delovalo deželno skladišče, katero se neki namerava osnovati v naši deželi. Tako je mogoče, da našim pridelkom pridobimo pred svetom veljavo.

Jednako ugodno, kakor na trgovino z žitom, bi deželno skladišče lahko uplivalo na trgovino z vinom. Vinorejci bi svoja vina izročili skladišču in tudi bi se zanje dalje skrbelo, dokler se ne prodaje. Posebno za dolenjsko vino bi bilo to velike važnosti. Dolenjsko vino dobi še le pravo slast, ako se postara. Vino starati pa posamični posestniki ne morejo. Mogoče bi pa to bilo v skladišču. Tako bi dobili našemu dolenjcu zopet nekdanje dobre ime.

Kmetijstvo.

Zadržna prodaja žita.

Mali posestnik ne more žita prodajati vagonih in je navezan na prekupce. Poslednji pa iz žita, ki ga

Poučni in zabavni del.

Knjige „Matiče Slovenske“.

V Letopisu se nahajajo tudi letos popularno naučni spisi. Najprej se nadaljuje spis ranjcega J. Navratila

„Slovenske narodne vraže in prazne vere.“ Ta spis je jako zanimiv, kakor že po navadi. Čuditi se moramo, da je ranjki Navratil nabral še toliko gradiva, ko vraže in prazne vere močno ginejo. Ta spis je tudi velike važnosti za vsacega, ki bi se bavil s slovansko mitologijo, ker večina vraž in praznih ver so ostanki iz nekdanjih časov. Vraže so pa tudi velike važnosti za narodopisca, po njih se včasih dajo slediti rodovi, ki so se jezikovno že potujčili.

V drugem spisu „Kamnica-Gams“ dokazuje Janez Majcinger, da ime krajev Gams izvira iz slovanskega. Ti kraji so se prvotno imenovali Kamenica. Iz te besede je nastal Kamnis, potem Gammis in naposled Gams. To pisatelj iz listin dokazuje.

Ravno tako misli pisec, da je tudi beseda Gams slovanskega izvora. Nemški jezikoslovci ne vedo cd kod prihaja ta beseda.

Na tretjem mestu je društveni tajnik E. Lah priobčil jako zanimivo „Domovinsko črtico“. Pisatelj opisuje kranjsko vojvodino, kakeršna je bila 1817. leta. V tem spisu bode vsakdo našel mnogo poučnega, ko je ljudem že malo znano, kako so bile urejene razmere v naši kronovini pred 1848. letom. Iz spisa je razvidno tudi kako se je pomnožilo prebivalstvo od 1817. leta v naši deželi.

Priznanja vreden zanimiv je dr. M. Murka spis. „Narodopisna razstava češko-slovanska v Pragi l. 1895.“ Ker je le malobrojnim Slovencem bilo dano obiskati to razstavo, bodo gotovo mnogi z velikim veseljem segli po tem spisu. Čitali ga bi pa gotovo tudi tisti, ki so razstavo videli, da osveže svoj spomin na njo. Pa tudi zanje prinaša spis zlasti v zgodovinskem oziru dokaj novega.

Spis „Prinos k poznavanju tujih besed v slovenščini“, zanimlje v prvi vrsti samo jezikoslovce. Tudi dr. Karola Glaserja spis o zgvedskih samospelih bode zanimal le bolje učenjake, ki se zanimajo za indijsko slovstvo.

Prof. R. Perušek nam podaja poročilo o slovenski bibliografiji. Društveni tajnik Lah je pa natančno opisal „Matično“ delovanje.

Članov je „Matica“ imela 6 častnih, 278 ustanovnih, 2424 letnih in 24 naročnikov. Skupno torej 2729, 16 več nego prejšnje leto. Vidi se, da za naš prvi literarni zavod ni še tistega zanimanja, katerega zasluđuje.

Prof. Rutar nadaljuje letos svoje obširno delo „Slovenska zemlja“. V letošnjem zvezku začenja se popis Istre in Trsta. Najprej popisuje lego, meje, velikost, slikovitost in značilnost Trsta in Istre; zatem pa naupična izobrazba, zemeljska sestava in gorovje, na to vodovje podnebje in rastlinstvo. Na to je učeni pisatelj začel z opisavanjem prebivalstva. Najprej je naslikal upravo, potem prebivalstvo sploh njega gostost in gibanje. Na to so opisane narodnogospodarske razmere v Istri in Trstu. Knjigi je pridejano več lepih slik. Reči moramo, da je to najlepša knjiga, katero je letos izdala „Matica Slovenska“.

Prof. Štrekelj nadaljuje svoje narodne pesmi. Kakor se kaže, bode zbirka jako popolna.

Profesor Glaser nadaljuje letos svojo zgodovino slovenskega slovstva. V tem zvezku je popisana Bleiweisova doba od 1848. do 1870. leta. Po zgodovinskem pregledu se slika razvitek slovenskega življa v raznih pojavih, ki so uprav odvisni od zgodovinskih dogodkov. Pisatelji so opisani v raznih skupinah po najbolj značilnih osebah in njihovih glasilih. Take osebnosti so Janez Bleiweis in L. Jeran na Kranjskem; njima se pridružujejo pisatelji na Primorskem z Andr. Marušičem na čelu; na severni strani združujeta A. Slomšek duhovnike in Dav. Trstenjak posvetne pisatelje okolo sebe; ti so prvoborniki in predstavljajo prav za prav politično ali — če smemo rabiti ta izraz — vzgojevalno slovstvo. Ti so nadelavali pot pisateljem, ki so samo slovstveniki, in te je zbiral okolo sebe — A. Janežič. Najvažnejši izmed vseh teh pa je Janez Bleiweis; zaradi tega imenujemo to dobo Bleiweisovo. Na zvršetku te dobe pa stoji sam za se pravi Martin Krpan — Fran Levstik.

Vsak čitatelj, ki razsodno in nepristransko čita to knjigo, razvidi, da so pisatelji, vsaj na splošno in debelo stran, opisani v kolikor so odvisni od občne struje duševnega gibanja; o vsakem posamezniku pa dokazovati na drobno, kateri inostranski duševni činitelj je vplival nanj, to je naloga samospisov ali monografij; tudi je na splošno dokazano, kako je ta ali oni slovenski pisatelj odvisen od drugega slovenskega pisatelja. Prva naloga slovstvene zgodovine pa je ta, povedati, kaj so napisali posamezniki, saj še nimamo celotne slike našega duševnega gibanja do najnovejšega časa.

Za tiste, ki se zanimajo za jezikoslovje, je „Matica“ izdala drugi zvezek Knezove knjižice. V njem je Funtkova epična pesem „Smrt“ in pa Govekarjeva realistična povest „Kres“. Ti dve deli se jako različno soditi, zlasti poslednja povest. Reči moramo, da se na obe strani močno pretirava. Mi prepuščamo sodbo o tej knjigi svojim čitateljem. Sami naj neredo sodbo, če nova struja ugaja našemu narodu.

Poučni in zabavni drobiž.

— Jezikov je baje na svetu 335, ako ne štejemo raznih narečij. Ti jeziki dajo se razdeliti v 12 jezikov. Papui imajo dva jezika, Hotentoti štiri, Kafri 25, zamorci 58, avstralijska plemena 19, Malajci in Polinezijci 36, Mongoli 59, severnjak 8, prvotni narodi ameriški 8, Severnoafričani 16, prvotni indijski prebivalci 10, azijskih jezikov je pa 88.

Novice.

Deželni zbor kranjski.

V petnajsti seji dne 5. marca poroča posl. Modic o prošnji okr. cestnega odbora loškega, da naj se odpiše ostalo dež. posojilo 2660 gld. Poročevalec predlaga, da naj se odpiše 1000 gld., čemur zbornica pritrdi. — Posl. Luckmann poroča o prošnji pazniških vdov prisilne delavnice za zvišanje pokojnin in predlaga, naj se odstopi deželnemu odboru. Predlogu se pritrdi. — Prošnja Otmarja Maleta, c. kr. živine-